

CZÓBEL BÉLA (1883-1976)

Lovasfogat, 1920-as évek vége

Olaj, vászon, 64,5x80,5 cm
Jelezve jobbra lent: Czóbel
Jelezve a vászon hátoldalára ragasztott papíron:
„CZOBEL / »Attelage« / 1932 / HONGRIE”

Kezdő ár: 6 500 000 Ft / 20 000 EUR
Becsérték: 10 000 000 – 15 000 000 Ft
Estimated value: 30 769 – 46 154 EUR

PROVENIENCIA:

- egykor a Kovács Gábor gyűjteményben,
- majd magángyűjteményben

KIÁLLÍTVA:

- XXIX. Velencei Biennálé magyar pavilonja, Velence, 1958.
- Válogatás Kovács Gábor gyűjteményből, KOGART, Budapest, 2013.
- Czóbel, egy francia magyar, MűvészetMalom, Szentendre, 2014. katalógus: 87.
- Berlin–Budapest, Virág Judit Galéria, Budapest, 2016.
- Remekművek egy magángyűjteményből, Virág Judit Galéria, Budapest, 2018.

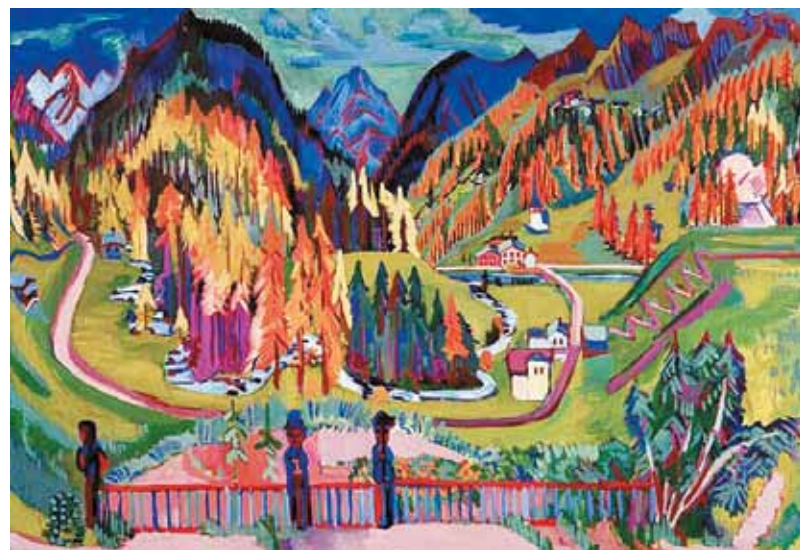
REPRODUKÁLVA:

- Kállai Ernő: Czóbel Béla, Magyar Művészet, 13. évfolyam, 9. szám, 1937. 268.
- Czóbel, egy francia magyar, szerk.: Barki Gergely – Bodonyi Emőke, MűvészetMalom, Szentendre, 2014. 243. 154. kép
- Berlin–Budapest, 1919–1933. Képzőművészeti kapcsolatok Berlin és Budapest között, Virág Judit Galéria, Budapest, 2016. 35.

1. *Karl Schmidt-Rottluff: Udvar kocsival, 1923–1925*
magántulajdon

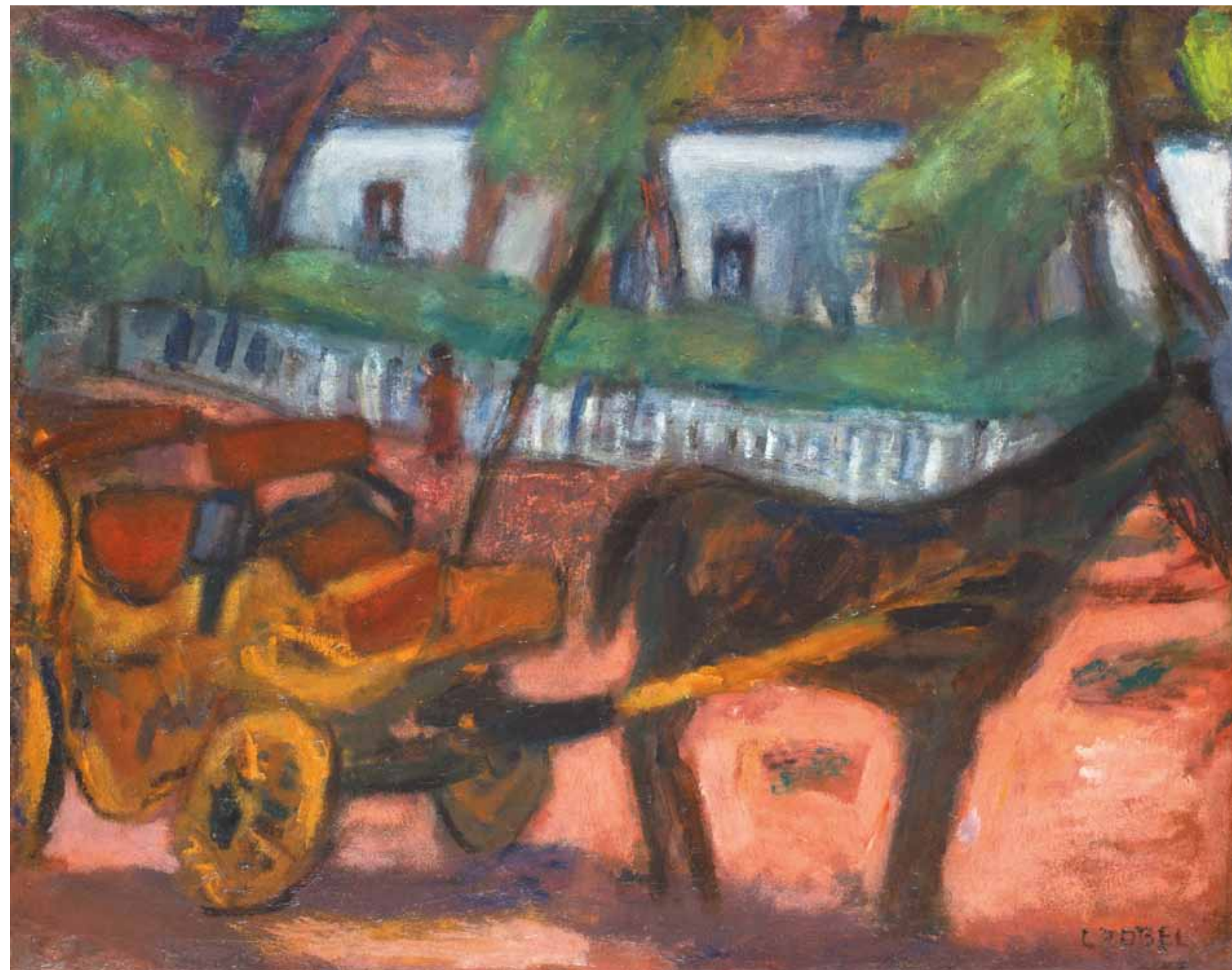
2. *Ernst Ludwig Kirchner: Őszi hegyek (Sertigal), 1928*
magántulajdon

3. *Erich Heckel: Parasztház, 1928*
magántulajdon

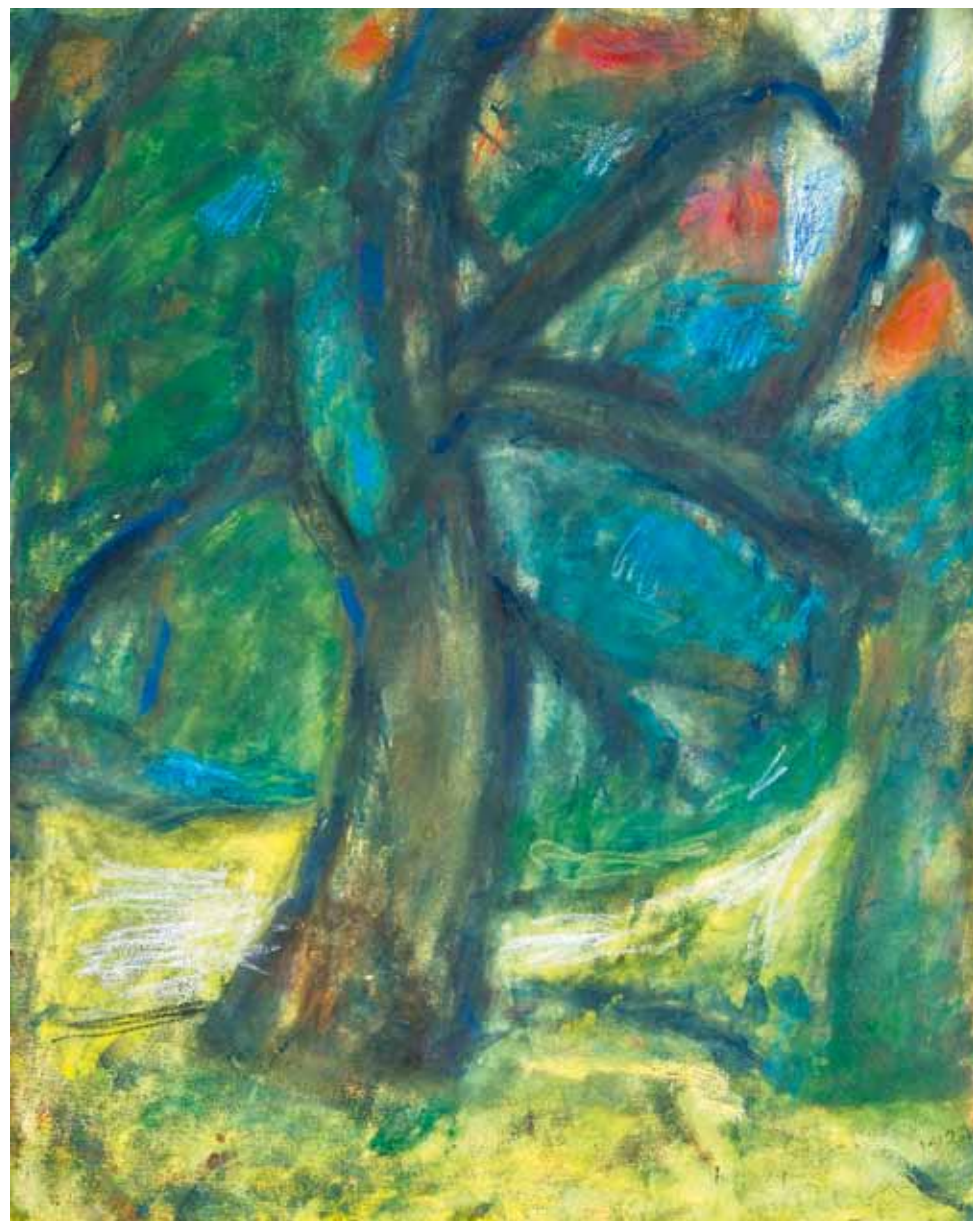
4. *Chaïm Soutine: Tájkép fával (Cognes), 1925–1926 körül*
Tate Modern, London

5. Marcel Gromaire: Normandiai tájkép, 1925 magántulajdon

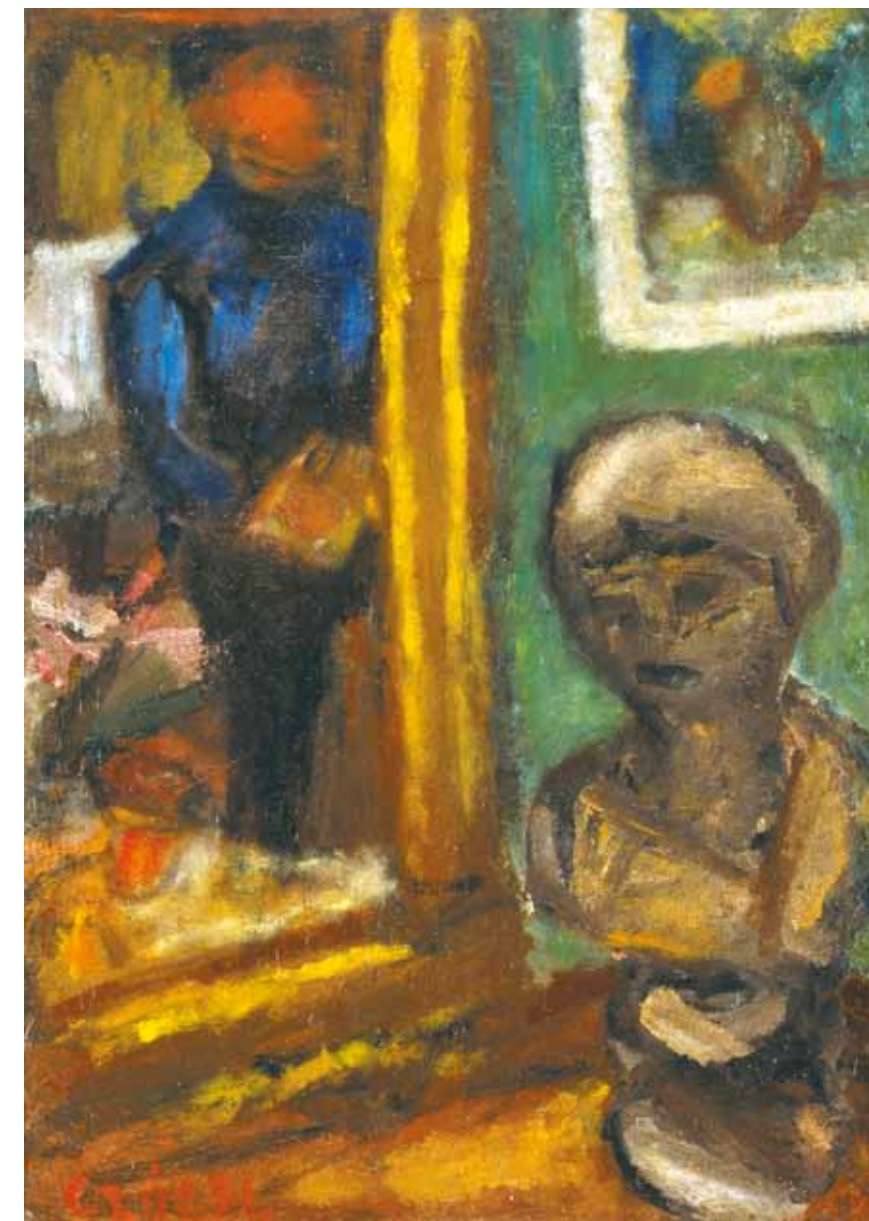
6. Georges Rounault: Napnyugta (Galilee), 1930 Phillips Art Collection Washington DC

7. Czöbel Béla: Fák (Gros Rouvre), 1927 magántulajdon

8. Czöbel Béla: Enteriőr Szent Sebestyén szoborral, 1928 magántulajdon

9. Czöbel Béla: Enteriőr Szent Sebestyén szoborral, 1928 magántulajdon

10. Az 1958-as XXIX. Velencei Biennálé Magyar Pavilonja Czöbel Béla Lovasfogat c. festményével

A falusi utcán álló lovasfogatot ábrázoló festményt Czöbel Béla feltehetően második párizsi korszakának első éveiben, az 1920-as évek végén készítette. A festő több éves hollandiai és németországi tartózkodást követően költözött vissza az első világháború kitörésekor elhagyott francia fővárosba, ahol érett, egyedi stílusával rendszeresen sikereket ért el az 1920-as és 1930-as években.¹ Czöbel rövid – de a modern magyar művészet alakulása szempontjából is meghatározó – párizsi fauve-korszakát követően talált rá arra a technikára, stílusra és formavilágra, amely a későbbiekben meghatározta hatalmas életművét.² Czöbel nem vetette alá

művészetét a haladó művészeti irányzatok folytonos változásának, hanem éppen ellenkezőleg: tiszta festőiségének állandóságával vált a modernista közeg megkerülhetetlen szereplőjévé.

„Czöbel ösztönös piktúrát művel” – jegyezte meg róla Kassák Lajos – „és képei éppen ezért semmiféle értelemben nem magyarózkodnak, csupán adják magukat.”³ Hasonlóképpen vélekedett Czöbel művészetéről az 1930-as években Kállai Ernő műkritikus is, amikor kiemelte, hogy képeiben „fesztelenül bizalmasan vegyül el a dolgokkal. Magatartásában a nyugati társadalmak fölényes élni tudása, a laissez faire szabad légköre nyilvánul.”⁴

Czöbel művészete jól illeszkedett az 1930-as évekbeli párizsi művészet új festőiséget és új naturalizmust is kereső forgatagába. Az úgynevezett Párizsi Iskola (École de Paris) francia és nemzetközi művészei között hasonló művészeti program mentén dolgozott az 1920-as és 1930-as években például Chaïm Soutine, Marcel Gromaire és Georges Rounault is.

A lovasfogatot ábrázoló képen ugyanakkor Czöbel berlini éveinek hatása is érződik. Ekkoriban A Híd (Die Brücke) expresszionista művészcsoporthoz tartoztak többek között Karl Schmidt-Rottluff, Ernst Ludwig Kirchner és Erich Heckel

– és az expresszionista térszerkesztés és az erőteljes körvonalak ekkoriban őt is inspirálták.⁵ Azonban az 1920-as évek végén már visszatért az erőteljes színárnyalatokhoz és nagyvonalú ecsetkezeléshez. A festményen az előtérben álló kocsis perspektivikusan torzított rajzolatán és élesen elváló körvonalán érhetők leginkább tetten az expresszionista hatások. A könnyedén, szinte sziluettként megfestett pihenő ló, valamint a dekoratív sík felületként kidolgozott háttér – a poros úttal, a kerítésekkel és a háttérben előtűnő parasztházakkal – viszont sokkal közelebb áll az 1930-as évek elején készített festmények oldott festőiségéhez.⁶

Czöbel életművében hasonló kompozíciókat szintén az 1930-as évek első feléből ismerünk: ilyen a ma lappangó, kétüléssel bricskát ábrázoló festmény,⁷ valamint a Hatvani kastélyban készített lovaskocsit ábrázoló rajz is.⁸

A festmény az 1950-es évekig feltehetően a művész tulajdonában volt, majd az 1958-as Velencei Biennálé magyar pavilonjának kiállításán szerepelt. Ezt követően került külföldi magántulajdonba, ahonnan 2000-ben került ismét Magyarországra.⁹

SZEREDI MERSE PÁL

1 Bővebben lásd: Kállai Ernő: Czöbel Béla (Ars Hungarica, 7), Bisztrai, Budapest, 1934; Genthon István: Czöbel, Képzőművészeti, Budapest, 1961; Kratochwill Mimi: Czöbel Béla élete és művészete. Magyar Képek, Budapest–Veszprém, 2001; Czöbel, egy francia magyar, szerk. Barki Gergely – Bodonyi Emőke, MűvészetMalom, Szentendre, 2014. Magyar Vadak Párizstól Nagybányáig 1904–1914, szerk. Passuth Krisztina – Szűcs György – Gosztonyi Ferenc, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2006.

2 Kassák Lajos: Vallomás tizenöt művészről (1942). In: Kassák Lajos: Éljünk a mi időkben, Magvető, Budapest, 1978. 299.
3 Kállai Ernő: Czöbel Béla. Magyar Művészet, 13. évfolyam, 9. szám, 1937. 267.
4 Barki Gergely: Czöbel Párizstól Párizsig, 1903–1925. In: Czöbel, egy francia magyar, szerk. Barki Gergely – Bodonyi Emőke, MűvészetMalom, Szentendre, 2014. 80–103.
5 Vö.: Kratochwill Mimi: Czöbel Béla érett korszaka, 1925–1976. In:

Czöbel, egy francia magyar, szerk. Barki Gergely – Bodonyi Emőke, MűvészetMalom, Szentendre, 2014. 126–171.
6 Kratochwill Mimi: Czöbel Béla élete és művészete. Magyar Képek, Budapest–Veszprém, 2001. 154; Kratochwill Mimi: Czöbel Béla (A magyar festészet mesterei). Kossuth Kiadó, Budapest, 2009. 45.
7 Kratochwill Mimi: Czöbel Béla élete és művészete. Magyar Képek, Budapest–Veszprém, 2001. 38.
8 Kieselbach Galéria, 11. aukció, 134. tétel, Andorka Júlia tanulmányával.

